

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XVII): desemnat să preia conducerea „Tribunei”!

- dați-mi școli și vă reformez lumea?

- soție devotată, ... pe drumul zbuciumat al vieții, la bine și la rău!

tribunism

șagunism

Aurel C. Popovici

Mormânt cimitir Sibiu

Ana Maria Polt

Aurel C. Popovici

Maria Aurel C. Popovici (†1936)

soție devotată, care l-a urmat pe drumul zbuciumat al vieții, la bine și la rău și ...

scopul de căpetenie în căsătorie? despre ignoranță crasă în economie casnică?

Familia

adevărat testament politic ... desemnat să preia conducerea „Tribunei” ...

Dați-mi școli și vă reformez lumea!

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Pentru a descoperi viața de student și modul în care studenții participau la viața culturală a epocii, dar și cel mai important moment din viața tânărului Aurel C. Popovici, am cercetat lucrarea dr. Vasile Crișan. Reproducem selectiv: «În perioada vacanțelor universitare, Aurel C. Popovici se întoarce la Lugoj. Aici, împreună cu alți studenți și cu prieteni, încropeau trupe de teatru de „diletanți”, organizând spectacole de binefacere. Aflăm din presa vremii că, în august 1885, au fost reprezentate pe scena teatrului din localitate două piese „Balul mortului” de V.A. Urechia și „Un tutore”, de Matilda Poni.

Printre actorii amatori îl regăsim pe Aurel C. Popovici, lăudat pentru calitățile sale actoricești. Venitul realizat era distribuit în părți egale „Reuniunii de muzică și cântări” din Lugoj și Societății studențești „Petru Maior” din Budapesta.

În toamna anului 1888, la 4 noiembrie, în viața lui Aurel C. Popovici se petrece un eveniment important. „Familia” al cărui corespondent era de câțeva vreme, anunța ceremonia cununiei sale cu Maria Ana Polt din Viena, care urma să aibă loc la Biserica ortodoxă „Sfânta Treime”. Despre mentalitatea epocii privind căsătoria copiilor de români, aflăm câte ceva din memoriile lui Alexandru Vaida-Voevod. Tatăl acestuia îl sfătuia că ar fi preferat să-și ia de soție o româncă.

Dacă nu va fi așa, el și-ar dori o fată de naționalitate germană, deoarece printre ele sunt multe femei care dispun de calități excelente. Sunt casnice, credincioase, gospodine bune și mame care știu să-și

crească copiii cu blândețe. Ele se adaptează mediului, chiar dacă există pericolul să fie atrase de amintirile din copilărie, de patria lor mai cultă.

Cu ungueroaicele n-ar fi indicat să se căsătorească, iar dacă totuși se va întâmpla – „să nu fie calvine”.

Aurel C. Popovici și-a legat destinele de o femeie ale cărei calități justificau pe deplin afirmațiile bătrânului Vaida-Voevod. A fost o **soție devotată, care l-a urmat pe drumul zbuciumat al vieții, la bine și la rău**. A dovedit calități morale deosebite, care i-a impresionat pe cei care au cunoscut-o. Își iubea soțul, familia și patria de adopție. L-a urmat pe Aurel C. Popovici peste tot. La Graz, în Transilvania, la Sibiu, apoi, după procesul Replicei, în exilul care nu s-a încheiat decât cu moartea sa, la Geneva, în 1917. I-a vegheat cu discreție și înțelegere existența tumultoasă, încurajându-l în convingerile sale.

I-a dăruit trei fete, Lucia, Veturia și Maria, pe care le-a crescut în dragoste și credință față de idealurile de emancipare a națiunii române, pentru care își risipea energiile părintele lor. Aceași dragoste o manifesta și pentru bătrâna mamă a lui Popovici, care trăia, după moartea soțului său, la Lugoj, alături de fiica sa, rămasă și ea văduvă, și de nepoata din partea fiicei.

Deoarece Aurel C. Popovici nu putea să o viziteze, fiind proscris în propria sa țară după procesul Replicei, Maria Ana Popovici venea de câte ori putea la Lugoj, insistând pe lângă bătrână să plece și să stea cu ei la București.

Valeriu Braniște povestește că în urma acestor insistențe și mânată de dor, „Mața Lepa” a plecat la București, însă nu a putut să stea acolo mai mult de câteva săptămâni, întorcându-se, de astă dată, pentru totdeauna în Lugojul natal.

Același Valeriu Braniște, în lipsa fiului său, i-a mângâiat ultimii ani de viață, conducând-o pe ultimul ei drum. După dispariția lui Aurel C. Popovici, Maria Ana se îngrijește de apariția utlimei sale cărți, *„La question roumaine en Transylvanie et en Hongrie”*, **adevărat testament politic** al lui Aurel C. Popovici. Se va bucura, alături de fiicele sale și de națiunea de adopție, pentru înfăptuirea marelui vis al soțului său - România Mare. **După război, se stabilește la Sibiu, acolo unde în 1893 venise împreună cu soțul, desemnat să preia conducerea „Tribunei”**, aureolat de marele ecou stârnit de mișcarea „Replicei”, pe care a inițiat-o și a condus-o. **Aici, se stingea din viață, în 1936**, trăindu-și somnul de veci în Cimitirul din Dumbrava Sibiului».

Cu sprijinul doamnei director al Serviciului Public Administrarea Cimitirului Municipal Sibiu, ec. Adina Goța, am descoperit mormântul soției tribunistului Aurel C. Popovici, Maria Ana, un mormânt care din 1936 a supraviețuit până în prezent și a cărui imagine putem să o oferim cititorilor „Tribunei”. Greu se mai disting numele persoanelor înhumate: **Maria Aurel C. Popovici** († 1936) și **Veturia Ioana Popovici** (1889-1970).

Revenind la articolul **„Forme și fond în cultură”**, precizăm că acesta a continuat să fie publicat în 1886, în revista **„Familia”**. În numărul 38 din 21 septembrie st.v./ 3 octombrie st.n. 1886, studentul Aurel C. Popovici descria viața familiilor, care s-au căsătorit după vechile tradiții: «(...) Prin urmare, **scopul de căpetenie în căsătorie**, rămâne scop neajuns și acesta din pricina greșitei educațiuni ce s'a dat fetei, de dragul formelor și a fondului, a temeiului veritabil. Cum că și pe bărbați i privesc cele mai multe din aceste amare adevăruri, se înțelege din natura cestiunii. **Să mai analizăm acum efectele dezastruoase ale educațiunii femeiești greșite, cari se reoglinesc în nenumăratele neînțelegeri familiare?**

Să mai amintim mania interpelărilor necompetente, observațiunile neîntemeiate, amestecul neînțelegător și astfel conturbător al femeilor în afacerile bărbătești? Să mai pomenim ceva despre înțelepciune închipuită, despre limbuție, **despre ignoranță crasă în economie casnică** etc? Să mai zicem un cuvânt despre **pretențiunile ne mai săturate de modă, despre jalușia nebasată, despre cochetări, cu un cuvânt despre potopul cotropitor de scăderi neînfrânate prin o educațiune sănătoasă?** Ba, nu mai zicem nici un cuvânt din toate aceste adevăruri triste, dar prea des absolut stăpâne în toate mișcările, în întreaga conduita femeilor! Se înțelege dară, că intru astfel de impregiurări viața familiară în cele mai multe casuri este un jug greu, un iad cumplit și prea adese **sfântul foc al vieții familiare** se stînge prea curând, înghețul disonanțelor i cuprinde locul, iar la scopul veritabil al căsătoriei - în asemenea casuri - putem cu dureroasă convingere aplica inscripția ce a văzut-o Dane în fruntea iadului: „**Lasciate ogni speranza, voi che entrate!**” (n.r.: „părăsiți orice speranță, voi care intrați!”).

Iar cauza reală a acestui regretabil adevăr este educațiunea greșită atât bărbătească, cât și femească, un adevăr acesta, care - durere - există pe o linie prea întinsă în societatea noastră».

În revista „**Familia**” nr. 39, Aurel C. Popovici continuă articolul „**Forme și fond în cultură**” IV- „**Catedra și băncile**” ... vitae discimus?!: «Un pedagog de bună reputațiune a zis, iar dascălii cu toții într'un glas după dânsul grăbesc a repeți: „**Dați-mi școli și vă reformez lumea!**”. Va fi având dreptate acel bărbat de școală, dar astăzi ar trebui să mai adaugă un cuvânt – **un singur dar hotărâtor cuvânt – la frasa ce enunță înalta sa idee, zicând: veritabile școli, școli ce merită această numire.**

În vâlmășagul stăruințelor exclusiv materialiste din zilele noastre, ne-am obicinuit a da - pro-forma - o relativă importanță treburilor școlai; în practică, **în realitate însă importanța aparentă ce o dăm școlai, se reduce la totala nepăsare ce o manifestăm față de ea.** Nu-i vorbă, ne place - în teorie - să admitem însemnătatea școlai, credem și noi că pe Germani, bună-oară, numai faptul, că „**die eine Hälfte lehrt – die Andere lernt**” (n.r.: în traducere liberă: „**jumătate predă - cealaltă învață**”) i-a ridicat la înălțimea unde se află, dar ca și noi, după toate aceste să ne interesăm, să îngrijim ca de cea mai prețioasă comoară, de școlile multe puține câte avem, aceasta la noi nu se întâmplă».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xvii-desemnat-sa-preia-conducerea-tribunei-dati-mi-scoli-si-va-reformez-lumea-sotie-devotata-pe-drumul-zbuciumat-al-vietii-la-bine-si-la-rau-169614.html>

În: *Tribuna*, 23 aprilie 2023